

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna šte. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Razlika med Hrvatji in Slovenci.

I.

Zdaj, ko se je po nekterih slovenskih in hrvaških časnikih pričelo nekako besedovanje zaradi politike Hrvatov gledé jugoslovanskega boja, ne bo neprilichno, marveč utegne služiti marsikomu v pojasnenje, če se malo natančneje ozremo po Hrvaškem, si ogledamo ondašnje razmere in jih primerjamo z našimi.

Hrvatom se — ali mar brez dobrega vzroka? — očita, da so v sedanjem času, ko skoro pri vseh narodih slovanskih kipí in vrè, premrzli, in sicer zato, ker imajo premalo srca za južne brate, kakor so tudi nasproti Slovencem in Čehom nekako preveč svoji, to je hočejo biti le Hrvatje(?), a ne Slovani, hočejo doseči popolno samosvojnost, a ne v družbi z drugimi Slovani, ampak s pomočjo Madjarov. Opozorjeni so bili na nevarnost take politike, ktera bi jih utegnila spraviti pod jarem Madjarov in še ob to pičlo samostajnost, ki jo zdaj imajo. Tedaj bi za lečo pičle samouprave in drobtino narodnega jezika v šoli in uradu prodali Madjarom vse druge narodne pravice in slednjič, ko bi bili popolnoma v njihovih pestéh, bi jim Madjari še to malo prav lahko polagoma izvil: iz rok; tako bi bili Hrvatje ne le ob vse svoje pravo, ampak tudi ob sočutje, ob spoštovanje drugih Slovanov.

Tako očitanje in opominjevanje pa je Hrvatje hudó zbadlo. Njihovi uradni listi se podvzajajo na vso moč zagovarjati sedanjo politiko ter grajo zavračati s tem, da mi drugi ne poznamo razmer na Hrvaškem. Med vrstami pa je brati nekaj, kar je jako zanimivo in ki bolj opravičuje sedanjo hrvaško politiko.

kakor to, s čemur jo glasno zagovarjajo. Izmed vrst gleda namreč prava Ahilejeva peta, prava rana, slabost, ktere ne morejo skrivati, a je nočejo sami pokazati. Ta Ahilejeva peta je: Hrvatje nimajo za sabo naroda.

Da, naroda Hrvatje nimajo za sabo, in to je, v čemur so posebno različni od drugih Slovanov. Višji in srednji stanovi, meščani so morda ali vsaj bi bili ne le samo Hrvatje, ampak tudi Slovani, morda bi delali vzajemno s temi ter se vprli Madjarom, ako bi se pri tem mogli in smeli trdno zanašati na pomoč naroda, to je priprostega ljudstva. Na to pomoč, ki dela n. pr. posebno Čehe močne in je tudi Slovencem največa podpora v boji zoper nakane nasprotnikov in potujčevanje, — na to glavno pomoč se pa Hrvatje ne smejo zanašati. Tedaj bi, ako bi se uprli Madjarom, imeli pač dobre vodje, izvrsten generalstab in tudi častnikov obilo, a prostih vojakov ni, in kaj more najizvrstnejši, najpogumnejši vojskovodja opraviti brez armade! Če bi tedaj Hrvatje Madjarom zdaj že zobe pokazali, bi ti brž polovili in pozaprli vodje in upor bil bi hipoma zadušén, Hrvatje popolnoma potlačeni.

Na narod se tedaj Hrvatje ne morejo, ne smejo zanašati v boji zoper Madjare, temu jassen dokaz so volitve. Pri nas in na Českem so glavna naslomba Nemcem višji stanovi, posebno plemstvo in meščanstvo, priprosti narod vedno drži trdno z narodno stranko. Na Kranjskem pomagajo le kmetijske občine narodni stranki do večine v deželnem zboru, „gospoda“ pa je edina podpora tako zvani „ustavoverni“ stranki. Na Hrvaškem je to ravno narobe. Tam zmaguje narodna stranka skoro povsod po mestih, „gospoda“ je narodna, po kmetij-

skih občinah pa ni skoro nikjer zmaga popolnoma gotova, največ madjaronov je do zdaj namreč prihajalo v sabor iz teh občin.

Od kod ta prikazen? Gotovo le od tod, ker priprosto ljudstvo sploh ni izobrazeno, politično izobrazeno pa že celó ne; priprosti hrvaški kmet je v tem obziru daleč za českim in še celó za slovenskim. Ako hočejo Hrvatje, namreč sedanja vladna stranka, kedaj pri ljudstvu najti trdno in zanesljivo podporo v boji zoper Madjare, si morajo narod še le prirediti, to spoznavajo menda sami in politika njihova je, kakor kaže, tudi po tem vravnana. Izobraziti sploh, tedaj tudi politično, se pa ljudstvo dá le(?) po šolah; tako izobraževanje se pa dá vgodno vršiti zopet le v mirnih časih, zato je Hrvatom v prvi vrsti ležeče na tem, da imajo mir, kakoršnega koli, če jih prav nekaj stane. V 30 letih bi na ta način bil narod sposoben in pripravljen za politični boj.

Pripoznati se mora, da ta načrt ni slab, da je skoro edini, po katerem je Hrvatom mogoče dospeti do politične moči na narodni zavesti sloneče. Vendar ima ta načrt eno in to veliko napako, da sloni na temelji v pesek stavljenem. Dandanes, v dobi telegrafa in železnic, gre hitro vse s parno močjo, čez noč je vse drugače, nego je zvečer kazalo. Časi so burni, ob mejah hrvaških razsaja hud boj, Avstrija in Ogerska ste znotraj vsi razbrskani in Ogri, ktere hočejo Hrvatje imeti za ščit, so vsled slabega gospodarstva sami na robu brezdná, tedaj več ko dvomljiva naslomba. In v teh burnih časih hočejo Hrvatje imeti mir, mir celih 30 let med tem, ko ob njih mejah vse gori, ko jim že danes ali jutri

Na Triglavu.

V gorensko oziram se skalnato stran, Triglava blišče se vrhovi.

Semraje.

(Konec.)

Tri četrt na sedem dospeli smo tudi mi drugi na vrh. — Tako se še nikdar nisem globoko oddahnil, kakor ta trenutek; pa tudi še nikdar takega pogleda nisem vžil, kot tega! Ta pogled se le vživati, pa nikdar prav popisati ne dá! — Bilo je 9 stopinj gorkote, prav nenavadno za to visočino, kjer je navadno ob tem času zjutraj komaj 2—3 stopinje. Ne daleč od piramide smo našli še nekoliko snega. Hladen veter je pihal in vsak se je zavil, kolikor se je mogel. Nekteri smo se polegli okoli piramide, nekteri pa so stali na okrog. Prostor je še precej na vrhu, posebno na nekoliko nižji severno-zahodni strani, tako da bi 50—60 mož lahko skupaj stalo. Potem se pokrepčamo s požirkom žganja in se začnemo okoli ozirati. Nebo je bilo jasno, zemlja pa ni bila prav čista. Po Kranjskem je ležala večidel navadna megla. Samo sv. Jošt in Šmarnagora sta mo-

lela kot otoka iz meglene jezera. Najlepše se je videlo Dovje in Mojstrana, Bohinjska dolina okoli Bistrice, Trenta, Soča in Bovška dolina; čez blejski grad prijazno jezero. Proti jugu v daljavi se je kazalo sinje morje, a zavoljo zračnega soparja se ni natanko razločilo, kje se ravno zemlja neha in morje začenja. Najpoglavnejši vtisek pač stori pogled na goré, kterih ni sošteti in ki se kot tovaršice Triglava bližej in dalej, v šej in nižej okoli njega zmiraj v širjih krogih ovijajo, dokler le oko doseže, noter gori do Zvonarja in Ortlove špice, ki se v sneženobelih vrhovih lesketata! Kdor tukaj doli gleda, vidi velik kos sveta ob enem, kakor da bi imel velik zemljevid pred seboj, vidi mogočnost božjo in svojo lastno slabost, in zdaj še le prav spozná, kako velik je Bog in da je res vse modrostno naredil! In pri tem pogledu, da bi Bogu časti ne dal! Kaj smo tedaj storili? Skupaj smo stopili duhovni in zapeli smo: „Laudate Dominum de coelis, laudate cum in excelsis!“ Da, res in excelsis; tako in excelsis mu še nismo nikdar hvale peli, kakor tukaj gori, in mislim, da je tudi ne bomo prej, dokler mu še višej gori

nad zvezdami večne hvale ne zapojemo! — Ne bom svojih občutljev dalje popisoval, samo to rečem: Kdor si ošaben, pojdi gori na vrh Triglava, in ponižnosti se boš naučil! —

Eno uro smo se mudili na tem najvišjem vrhu dežele kranjske. — Ob 8. uri pa smo se od starčeka Triglava lepo poslovili. Več ali manj nas je pot nazaj skrbela, ker je res še bolj sitna, kakor navzgor. Za-se vem, da sem prav prisrčno želel, da bi bil kmalo pri koči in na varnem. — Pa smo se tudi lepo, počasi in previdno nazaj spuščali; oče Šest pred nami, drugi vodnik pa v sredi. Da smo bili bolj pogumni, je veliko pripomoglo Šestovo obnašanje, ki je tako mirno, postavno in gotovo pred nami stopal, kakor da bi bil na veliki cesti. Mi drugi smo za njim stopali ali pa tudi držali se, kakor smo vedeli in znali. Pri nekterih so res hlače precej trpele na tistem mestu, kjer se tudi po šolah največ trgajo. Na dveh ali treh krajih je prav težavno nazaj, tako da sem tovariše dvakrat vprašal, je li mogoče, da bi bili mi poprej tukaj gori prišli?

Čez dobro uro smo bili srečno zopet pri koči. Prav iz srca sem zdihnil: Hvala Bogu!

utegne vdariti Turek čez mejo v deželo! Ali ni to več ko kratkovidnost? Ali ni kratkovidnost tudi to, da Hrvatje pri svojem gori omenjenem načrtu ne jemljó v račun političnih prememb, ki se utegnejo, morajo zgoditi po končani turški vojski? Ali nič ne mislijo, kaj se utegne potem z njimi zgoditi, kaka osoda čaka Madjarov, ktere hočejo imeti za naslombo? Če se kaj tacega pripeti, potem je razdrt ves oni načrt, Hrvatje ne bodo imeli nobenega stališča, ne bodo vedeli, kam se obrniti, kje zopet začeti, kajti, da bi Hrvaška postala posebna dežela sama zá-se, kakor si jo morda Hrvatje mislijo, tega se ne smejo še nadjati.

Skušnja tudi uči, da se vojaki za boj mnogo prej in dosti bolje, ko po najboljših, najmarljivejših vajah izurijo v vojski sami. To velja tudi o političnem boji. Česki narod, ki zdaj tako vrlo bori se pod narodno zastavo, se tega ni učil v mirnih časih, ampak učil se je boja v boji; isto velja o nas Slovencih, tudi naše ljudstvo ni zadobilo politične zrelosti, kolikor je imá, v šolah in v mirnih časih, ampak v vednem bojevanji z nasprotniki.

Jugoslovansko bojišče.

V narodu angleškem, vedočem, da njegova vlada je glavna podpirateljica Turčije, zbudila se je vest, ko so se zvedele strašne grozovitosti, ki so jih počeli Turki v Bulgariji.

Ko so se ljudi na tisoče poklali, in mučili na take načine, da se pero brani zapisati jih, ko so nesrečni Jugoslovani v smrtnih mukah začeli preklinjati angleško ime, začelo je Angleže postajati strah pred pravično sodbo Božjo, ker so se čutili sokrivce na tej strašni moriji, in da bi, če mogoče, še popravili, kar je zadolžila njihova sebičnost, povzdigujejo zdaj svoj glas po celem otoku ter protestirajo zoper vladno politiko. Pozno pridete, a vendar pridete! Angleška vlada bo vsled teh izjav prisiljena, spremeniti svojo politiko na vzhodu, in to spremeni celo situacijo.

Od Angležev zapuščeni imajo Turki še edine Madjare za svoje prijatelje, in teh je premalo, da bi zamogli Jugoslovansko oslobodjenje zabraniti. Borbe z Rusijo si sami ne bodo upali pričeti, in če jo prično, ne bodo nič opravili. Turki bodo zbrali še vse svoje moči, toda vse jim nič ne pomaga, odkar je protiruska liga nemogoča postala. Ako Turki prav Srbe premagajo, pride Rusija nad

Turke, in naj potem privlečejo vse mohamedanske druhali iz Azije in Afrike, Rusija je zadosti močna, da razbije vso mohamedansko silo. Turkom pa ne pride nobena evropska oblast na pomoč, kakor stvari stojijo, oni so obsojeni po javnem mnenji cele Evrope z malimi izjemami, ki pa nimajo nobene važnosti, in njihovemu gospodarstvu v Evropi je odklenkalo.

Še le potem, ko bodo Turki pregnani, se zna vneti evropska velika vojska, ako bi namreč hoteli Rusi obdržati si Carigrad, česar pa Angleži ne bodo radi videli. Z Angležko bodo pa potegnili skoraj gotovo Avstro-Ogri in Grki. Nemčija in Francoska pa boste druga drugo opazovali, toraj ostanete najbrže obe nevtralni. To so, se ve da, le kombinacije, pa so verjetne; in če še dostavimo, da bo Bismark zahteval za svojo nevtralnost velikansko plačilo od zmagovalne stranke, naj bo že ktera hoče; in da bo Italija skušala pri tej priložnosti splošne zmešnjave osvojiti si južni Tirol in pa Tunis v severni Afriki, potem smo situacijo za prihodjo pomlad površno narisali. Zna drugače priti, pa to sme biti naša tolažba, da naj pride kakor hoče, za Slovane ne more priti slabše, ampak le bolje. Lepša dóba, ki so jo prerokovali naši pesniki, se že približuje krepkim korakom.

Z bojišča se poroča, da 3. 4. in 5. t. m. so bili hudi boji pri Javorju, kjer so pa Srbi zmagali in Turke prepodili s treh šanc ter jim vzeli pušk, streljiva in zastav. — Osman paša, ki je pomnožil svojo vojno, se neki pomiče proti Paračinu. Srbi pa glavno svojo armado zbirajo pri Deligradu; v Aleksincu je le nekaj batalijonov pod poveljništvom Jovana Popoviča. Černajev pa ima pri Deligradu 55 000 pešcev, 3000 konjikov in 25 baterij.

„N. Fr. Pr.“ piše, da Turki ob Timoku nimajo nobenega važnega kraja v svojej lasti.

Derviš paša je 5. t. m. neki pridrl v Bjelopavličce in Kuče ter okoli Meduna požgal vse hiše in vasi. Bitev je bila huda, pa hrabri Črnogorci so Turke, kterih je mnogo v Morači utonilo, zapodili proti Podgorici. Žene črnogorske so pobegnile čez mejo avstrijsko v Dragalj. Muktar paša se počasi pomika proti Grahovemu. Tam bivajoči hercegovinski beguni in mnogo družin črnogorskih je pribežalo na avstrijsko zemljo.

Hercegovinski vstajniki so v duganski soteski pod poveljništvom Simoniča in

in z Matevžem sva zmolila eno Ave Maria. Zdaj smo bili brez skrbi; kar je bilo še pijače, smo jo zdaj iztočili in potem smo veselo prepevali, da se je daleč razlegalo po skalnatih bregovih. Na Belem polji so oče Šest med dvema pečema še nekterikrat zajodlali, potem pa smo se ločili in vsak po svoji poti nazaj se vrnil. — Kakor pri ločitvi, naj tudi še zdaj zakličem: Bog živi bohinjske prijatelje! Živili oče Šest! — Bog te obvari, ljubi Janez! in da se zopet vidimo, če tudi ne na Triglavu ali na Belem polji, pa vsaj še kterikrat za mizo v prijazni družbi!

Nazaj gredé smo srečali na Zgornji krmi šest Koroščev, kteri so bili tudi še tisti dan na Triglav namenjeni. Vodil jih je Šmercev France. Ker je ob 10. uri dopoldne še nek kmečki fant iz Mojstrane za Cmirom sam gori prišel, nas je bilo tisti dan 16 oseb zgoraj; toliko gostov na en dan morebiti Triglav še nikdar ni imel, kar stoji!

Ob štirih popoldne smo srečno dospeli v Mojstrano, še ne preveč trudni in zdelani. Ker je bilo vreme celo pot ugodno in se najmanjša nezgoda ni pripetila, se smemo pač srečne

imenovati in gotovo nam bode 3. september l. 1874 v vednem spominu ostal! —

K sklepu naj še nektera vprašanja rešim. Ali je pot na Triglav res tako težavna in nevarna? — Res, težavna je in tudi nevarna; to mi bo vsakdo pritrtil, ki je že gori bil. Težavna zato, ker je treba iz Spodnje krme 6 ur, iz Bohinjske srednje vasi pa skoraj 7 ur zmiraj na kviško in včasih po prav slabih stezah hoditi. Nevarnost je bila kdaj še večja, pa tudi zdaj ni brez nje. Res, da so na nevarnih krajih stopinje v skalo vsekane, ali pa polena kakor stopnjice vdelane, ali pa železne gumbe vtaknjene, da se vrv skoz nje potegne (za kar gre hvala slavni planinski podružnici v Ljubljani), pa vendar pri vsem tem je še sem ter tje precej nevarno zavoljo strašne visočine in ozkega roba, po katerem je treba stopati ali plezati. Sicer je pa ta nevarnost le bolj subjektivna. Kdor je močan v nogah in trden v glavi, se te poti ne bo kaj vstrašil, posebno ker je na nevarnih krajih že toliko popravljen, da je stopinja gotova; komur pa se rado v glavi vrti, naj nikar ne misli, da bo kdaj sedel na Triglavu.

Sočice neki vzeli in razdjali trdnjavico Zlostup in vjeli 90 Turkov. Tudi jim je v roke prišlo 150 tovorov streljiva, 200 kónj z živežem otovorjenih, 7 kónj in 10 volov.

V podporo ranjenim Srbom in Črnogorcem se je tudi v Parizu osnoval odbor; vojvoda Aumale in vojvodinja Morny sta prva podpisala zdatno podporo.

Srbski minister vnanjih zadev je zastopnikom vnanjih vlad izročil pismo, v katerem se pritožuje o grozovitostih, ki jih Turki na Srbskem počenjajo, ker hočejo vse vničiti in zatreti.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesar se danes z nadvojvodo Albrehtom podajo v Sibirij na Sedmograško, cesarjevič Rudolf pa k materi svoji v Miramar. Pretekle dni so bili pri vojaških vajah v Feldsbergu, o kterih nekteri listi in celó vojaška „Wehrzeitung“ omenja, da za to nedolžno vojsko utegne priti prava vojska. „Nič bi ne imeli zoper junaško in veselo vojsko — piše „Reform“ — pa vpraša se: s kom in v kateri zvezi? „Wehrzeitung“ menda vsaj ne želi, da bi se avstrijska vojna hotela skazovati v vojski za Turke in proti Rusom?“

Dunajski „Vaterland“ se v članku „Praznik imena Marijinega“ spominja junakov, ki so l. 1683 spred Dunaja pregnali Turke, ki so ga 2 meseca oblegali. „Nesrečnim narodom na izhodu pa“, piše, „nihče ne pride na pomoč. Saj so le Slovani, večidel razkolniki. Kdo vé, če bi nam to kedaj še ne škodovalo!“ Drzni judovski listi smejo za turški denar in judovsko špekulacijo v naši sredi, v sredi Dunaja, psovati naše v smrtni sili zdihujoče krščanske brate; ledeni Machiavellizem pod katoliško krinko se sme veseliti pogube tistih, kterih ni lastno zadolženje, ampak tisučletna osoda odtrgala od središča edinosti. Kakor so nekđaj francoski topničarji turške topove obračali na naše zidovje, na stolp sv. Štefana, tako sedaj angleški denar Turke podpira proti kristijanom v balkanskih deželah in ljudstvo avstrijsko molči? Je li to hvala, katero v praznik imena Marijinega vsegamogočnemu Bogu in mogočni srednici dajemo?“ Nekteri so sprožili misel, da bi se tudi pri nas v ljudskih taborih potegnili za kristijane na Turškem. Prevdarite to, možje slovenski!

Človeka res groza obide, ko s te visočine tako globoko doli gleda in nehote se ozira okoli, kam bi se prijel. — Ne pravijo toraj zastonj na nekterih krajih po Gorenjskem temu velikanu „Vrtoglav“, ker se res skoraj vsacemu več ali manj tukaj gori v glavi vrti. — Nevarnost je pa toliko večja takrat, kadar hud veter piše, ali pa, če se celo kak vihar vzdigne. Mraz me je spreletaval, ko sem mislil na tisto strašno noč, katero je stotnik Bosio 4. julija leta 1822. na Triglavu med neprenehanim bliskanjem, gromenjem in tulenjem preživel. Pa tudi g. Kadilnik in njegovi tovariši, ktere je lansko leto 10. avgusta na malem Triglavu velika nevihta zasačila, bi znali marsikaj povedati, kakšen je Triglav v hudem vremenu. (Glej „Novice“ št. 35. in 36. l. 1.) Pri vsem tem se pa vendar na Triglavu nobena nesreča ni prepelila (razun takrat, ko je Bosjevega spremljevalca tisto noč strela ubila), in vsako leto ima več obiskovalcev. — Večkrat imenovani Jožef Skantar, vulgo Šest, vodi na Triglav že od svojega 25. leta, ker je vsako leto 5 ali 6krat gori in je zdaj že 66 let star, je bil tedaj že blizo 200krat na Triglavu in

Senjski škof dr. Jurij Posilovič je 8. t. m. iz Zagreba odšel v Senjkslovesnemu umeščenju, kamor ga je spremilo veliko prijateljev.

Iz Zemuna se „Politiki“ telegrafuje, da so Brozoviča, dopisnika „Glasa Crnogorca“, in Pavloviča, vrednika „Graničarja“, odpeljali v Petrinjo, kjer ju mislijo tožiti zaradi veleizdaje.

Vnanje države.

Ruski car je 30. avg. prišel v Varšavo, kjer je bilo visokemu gostu na čast mesto razsvitljeno. V imenu cesarja avstrijskega ga je pozdravil grof Neipperg, v imenu cesarja nemškega pa general Manteuffel. Prijatelji Turkov mislijo, da bode Manteuffel caru v imenu gospoda svojega priporočil ohraniti mir in ostati nevtralnemu. Pa to je skoro nemogoče; dogovorila se bosta marveč, kako bi se zadeve turške najhitreje in najugodnejše rešile in naš cesar bodo tem sklepom gotovo pritrdili. S carom so razun kneza Gorčakova in dveh njegovih tajnikov prišli še trije ministri, ki imajo vsaki dan posvetovanja. — Turki se jako boje vojske z Rusi in 17.000 bašibozukov in redifov, ktere so nabrali v okraju ezerumskem, dobilo je povelje, marširati na mejo kavkaško.

Prusko-nemški cesar je 8. t. m. v Merseburgu sprejel generala Manteuffelna, ki se je od ondot podal v Verzin h knezu Bismarku, da mu naznani, kaj se je v Varšavi skuhalo.

Turškemu sultanu so 7. t. m. v Ejubovi mošeji opasali meč Osmanov. Domu gredé je sultan obiskal grob svojega očeta.

Sv. oče in turško-krščanska vojska. Češki škof Hajs v Kraljevem Gradcu je pridigoval v nazočnosti papeževega nuncijskega msgr. Jakobinija in zavračal natolcevanje, kakor da bi sv. oče bili Turkom prijazni. Liberalci, prostomavtarji in drugi sovražniki katoliške cerkve so dolgo časa po svetu trosili laž, da sv. oče s Turkom držijo, in ni še dolgo, kar so laški liberalci, zbrani v Rimu, ravno tisto trdili na javnem shodu. Vidi se zagrizenost teh ljudi in satanska hudobnost, da ne morejo opustiti nobene priložnosti, kjer ne bi opravljali in grdili katoliške cerkve. Vrli škof Hajs pa te laži krepko odbija, in to v nazočnosti papeževega poslanika, ki sv. očeta gotovo bolje pozná, kakor kak jud ali prostomavtar. — Papež bodo v

prihodnjem konzistoriju neki objavili okrožnico, v kateri obžalujejo čedalje huji boj proti cerkvi in nekterim vladam očitajo, da so one krive tega preganjanja, ki družbi človeški prizadeva veliko škodo.

Francoski predsednik je 9. t. m. obiskal mesto Lyon. Na pozdrav mestnega župana, ki je omenjal tudi pomiloščenja, je Mac Mahon odgovoril, da je srečen obiskati mesto Lyon, čigar kupčija in obrtnija Francoski čast dela. — Novi vojni minister je ukazal, da se vstop v vojaške delavnice in arsenale nikomur ne sme dovoliti.

Izvirni dopisi.

Iz Planine, 6. sept. Od vseh krajev ljube Kranjske se čuje in dopisuje, koliko škodo je hudi naliv na večer sv. Jerneja napravil. Naj izvedo bralci, da tudi pri nas ni bilo bolje. Vsa stranska in poljska pota so hudo razdjana, marsikje njive s peskom in kamenjem na debelo zasute. Najhuje pa je, da voda je v 24 urah, kar se poprej nikoli ni tako naglo zgodilo, vso planinsko dolino popolnoma zalila, kakor je bila od srede meseca sušča do konca junija zalita. Že prva povodenj je travnike in njive v naši dolini hudo razdjala, košnje prve pri nas še celó bilo ni. Na njivah so nekteri 3kratno, nekteri celó 4kratno sejanje in obdelovanje zavrgli, ker ozimino je ugonobila prva povodenj, turšice prepozno celó niso mogli saditi, kteri pa so jo, bo le sama slama, ker steržev je le malo pognalo, proso, ajdo in tudi krompir je pokončal nek zelenkasto-črni črv (gosenica), kteri se je v nižavi po povodnji zagnjezdil; ta grdaviš se je skrila podnevi en palec pod zemljo, o mraku pa je prilezla na površje ter zelišča odgrizla, da celó na nekterih njivah še poznati ni bilo, kaj je bilo sejanó. Enako je tudi peso in kapus (zelje) marsikje požrla, kar pa je slednjega ostalo, ga gosence izdelujejo. Po boljših travnikih po prvi povodnji ni prav nič zrastle, ker žlahna trava je v korenini pognjila; tako je bilo na pogled, kakor pogorišče, in tudi še prihodnje leto ni upati dobrega prirastka, ker se ne more trava tako hitro vkoreniniti. Na slabejših travnikih z močvirno kisló travo bi se bilo vendar nekaj uakosilo za nastelj, ali tudi izstradani živini za pičo, — pa tudi to malenkost nam je 25. avg. voda zopet zalila, in ko bi tudi voda odtekla, kar pa ni upati pred 3 tedni, ko bi tudi nič več ne deževalo, bo vse zablateno in se ne

bo dalo več posušiti. Kar ni vzela prva povodenj in potem od sv. Marjete trpeča suša, bo vničeno po sedanji povodnji. Hudo zadeti so sploh vsi planinski farani, deloma tudi Unčani, kteri imajo v logu senožeči, vendar so posebno še bolj vničene vasi Laze, Jakovica, Liplje, deloma tudi Garčerovec, ktere večjidel njiv pod vodo imajo. Mnogo tisuč centov lepega sena se je vsako leto iz planinskega loga dobilo, in veliko stotin celó v druge kraje prodalo; — letos se pa na celem logu ni toliko dobilo, da bi se ena sama krava prerediti mogla. Sena nam vozijo iz Pivke in od Postojne, ktero se lahko prodá, pa koliko je takih, da bi ga imeli za kaj kupiti in se založiti za zimo?

Žalostna prihodnost čaka tedaj naše nekaj pri dobrem in lahkem pocestnem prislužku ponosno ljudstvo. Upamo sicer, da redni davki se nam bodo odpisali za letos, ali kaj bo pomagalo, ker za živino piče ni nič, in živeža za ljudi komaj do pol zime! Ako ne bo slavna vlada revežem po kakem potu milostljivo podpore naklonila, bo kmet brez živine prišel na boben in v stradež, in ako se ne bodo hudo zamašeni požiravniki poleg brega reke Unce iztrebili, kar se že od l. 1852 ni zgodilo, k čemur naj bi tudi c. k. gosposka dremajočo dotično sosesko prisilila in vis. vlada nekoliko podpore milostljivo naklonila, — bo pri nas sčasoma postalo periodično jezero enako cirkniškemu.

Naj bi se pa tudi ne opustila potrebna preuredba naših 18 vodnih žag tako, da bi se žaganje lovilo, ne pa da se po vodi spušča in ž njim požiravniki zamašujejo. Naši sosede so hudo zadeti po nesrečnem ognji, nas pa povodenj vse sploh strašno zdeluje. Bog se usmili!

..h..

Iz Starega trga pri Poljanah 8. septembra. Danes zjutraj ob 6. uri je nastal v Sodevcih hud ogenj, ki je vničil 6 hiš in 2 drugi poslopji. Ker so bili ljudje že odšli v Trg k sv. maši, in je bila tudi še precej huda sapa, si nekteri niso mogli kar nič rešiti. Zavarovan letos ni nobeden. Zgorele so hiše št. 16, 17, 18, 19, 27 in 28. Ker so izmed pogorelcev trije posebno revni, dve posestnici pa z malimi otroci brez gospodarjev, toraj se prosijo usmiljeni ljudje, in posebno preč. gg. duhovniki, ki so nekaj v Starem trgu služili, da bi revežem kolikor toliko pomagali. Bog vam bo povrnil!

toraj ni čuda, če sta s Triglavom tako znana! 10. avgusta leta 1870 je bila tudi njegova hči Rozala gori. In zadnjič 8. septembra pa neka ženska iz Gradca, kakor so pravili. — Pod piramido so hranjeni listki in imena obiskovalcev od leta 1859 naprej. Pa gotovo niso vsi; veliko se jih ni zapisalo; nekteri so se pa na skale s črnolom začrtali. — Dobro bi bilo, ko bi v Mojstrani pri Šmercu in v Bohinju pri Šestu bukve bile, da bi se vsak kdor je bil na vrhu, zapisal. — Ni dvoma, da bodo pot še zmiraj bolj popravili, da bo planinska družba še marsikaj storila in da čez nekaj let ne bo nič posebnega priti na vrhunec; zlasti odkar si že ženske kaj tacega upajo! — Kdor veselje in pogum ima, to pot storiti, bo naj bolj prav storil, da prej ta večer pride do kočice na konjski planini, da drugi dan najtežji pot nastopi spočit in pokrepčan. Le škoda, da je kočica premajhna in da ne da dovolj zavetja v hudem vremenu. — Pač zdaj na konjski planini nekoliko nižej kočico v skalo sekajo kar pa po naših mislih ne bo praktično, ker bo mokrota po razpokah v kočico silila in bo zavoljo treska morebiti še bolj nevarna.

Popolnoma nerazumljive je pa to, da je vhod nad strašnim brezdomom. Škoda, da ta skalnata votlina že toliko stane in da morebiti nazadnje še za rabo ne bo. — Planinska družba bi boljši storila, ko bi raje zgornjo že obstoječo kočico bolj razširila, vtrdila in bolje pokrila, kar bi bilo toliko bolj prijetno, ker se od tukaj prav lepo vidi Triglav. —

Natančne pojasnila o tej poti vsak lahko dobi v Mojstrani ali pa v Srednji vasi. — Tudi dobrih vodnikov se v obeh krajih ne manjka. Razun imenovanih je posebno tudi priporočevanja vreden Janez Klančnik vulgo Šimenec iz Mojstrane; ki zna tudi bližnjo pa še bolj težavno pot za Cmirom, po kateri je 3. septembra l. 1871 g. Bamberga iz Ljubljane gori pripeljal. —

Toraj hribolazci, pogum! Hoja na Triglav je težavna oziroma tudi nevarna; pa ne popisljiv pogled iz njegovega vrha obilno ves trud odvaga, da je le vreme ugodno. —

Kmaló bo 100 let, kar je prvokrat človeška noga stopila Triglavu na vrh — slavni Hakvet je bil leta 1778 prvi gori. — Kaj bi

bilo, ko bi sl. planinska družba za stoletnico kaj aranžirala?! —

Kdor si na Triglav ne upa, pa bi vendar rad kaj divjega videl, naj pa gre v Vrata; to je na podnožje Triglavu, kjer Bistrica izvira in se Triglav vidi od nog do glave. Pot do tje je prav mična, lahka in prijetna memo Peričnika in med prvimi korenjaki za Triglavom, namreč med Cmirjem in Steinerjem. — Kdor je dober v nogah, mu svetujem tudi pot čez Luknjo v Trento in naprej v Bovce. Ne bo mu žal, če to stori. In če iz Bovca hoče iti čez Predilsko sedlo in memo Predilske terdnjave in Rabeljskega jezera na Trebiž, bo videl v kratkem toliko romantičnega, lepo divjega, kakor se ne najde kmalo kje. Samo vreme mora biti lepo in Bog ga varuj nesreče, kakoršno sem jaz imel 28. julija na tej poti, ko bi mi bil spremljevalec kmalo med potjo iz Soče v Bovec umrl! Kajne gospodarje, ki ste bili takrat priča te moje nezgode, da si kaj tacega več ne želite? Hvala vam za milo sočutje in prijateljsko pomoč! — Spremite bra-tovsko pozdravljenje vi in bralci moji!

J. A.

S Krasa, 6. septembra. (Ravnikarjeva slovesnost? Isterska železnica.) Že je bilo omenjeno v „Slovenca“ in kmalo potem tudi v „Soči“, da bi se napravila posebna slovesnost o priliki stoletnice rojstva slavnega narodnjaka in nekdanjega tržaškoproskega škofa Matevža Ravnikarja. „Slovenec“ izrekuje željo, da bi se vsaj v Trstu ali na njegovem rojstvenem kraju na Vačah obhajal spomin dne 20. septembra. V Trstu obhajati stoletnico Ravnikarjevo ne kaže, kajti v sedanjih kritičnih razmerah bi vlada takovo slovesnost skoro gotovo prepovedala zavoljo lahonov, ki bi v tem najbrže kako demonstracija vohali. Bolj se pristuje rojstveno obletnico obhajati na rojstvenem kraju, kakor je „Slovenec“ že napovedal, da bode dne 20. septembra slovesna maša za ranjkega vladiko Ravnikarja. Samó sv. maša pa ni nič novega, ker je pokojni že takó boje 1000 gl. zapustil za sv. maše na Vačem (?).

Ker je premalo časa do 20. septembra, naj pa Tržačani odložé slovesnost do 20. novembra, ki je smrtna obletnica Ravnikarja. Zdaj se, kakor je znano, obhaja le obletnica po škofu Jerneju, a ona po škofu Matevžu je vlni prenehala, torej bi se spodobilo, da se vsaj v kapelici na tržaškem pokopališču, kjer je škof Matevž pokopan, o letošnji prigodi oni dan sv. maša bere, ako bi ne bi bilo dovoljeno tega storiti v stolnej cerkvi sv. Justa. O spominjku na grobu slavnega škofa pri omenjeni kapelici sem leta 1869 pisal v „Jadranski Zariji“ (št. 7 podlistek): „Poštenjak nikolj ne umrje, v delih svojih vedno še živi.“ Tak bil bi pristojna epitaf nad grobom ranjkega škofa Mateja Ravnikarja, pred katerim sem dolgo stal v tužne misli vtopljen. To je prvi narodnjak, ki je dičil škofiji sedež tržaški, učenjak, da malo takih, in vendar je njegova nadgrobna tako priprosta, da bolj ne more biti. Med tem, ko se njegovemu predniku škofu Antonu Leonardi-u, ki tik njega počiva, polna hvala daje, ni v napisu Ravnikarjevem niti besedice pohvale, nego samo v latinskem jeziku je rečeno: „Matevž Ravnikar, škof tržaško-koprski, Kranjec iz Vač, zaspal v Gospodu dne 20. novembra 1835.“ Možu, ki nam je spisal take knjige, da jih prej ni bilo, v katerih bi bili tako čisto slovensčino brali, pristovalo bi se kaj več nego ono „Kranjec iz Vač.“ — „Ali ne znate“, mi je pravil lahon, „da je bil škof Matej panslavist, on vam je znal rusko kakor mi italijansko.“ — Ko sem Ravnikarjev grob zapustil, sem iz dna srcá vzdihnil: „Mir, čast in slava, možu ki tu spava.“ —

Naj bi slovensko tržaško društvo „Edinost“ to stvar malo prevdarilo, ter za 20. novembra, ako ne bode mogoče 20. septembra, kako slovesnost priredilo, morda v čitalnici rojanski. Tržaški okoličani se še dobro spominjajo škofa Matevža, ki je včasih peš prišetal, ter njihovo polje „požegnati“, kakor mi je pravil stari madrier v Ročolu pri Trstu.

Dobro bi nam došla slika — fotografija — Matevža Ravnikarjeva, ki bi se dala posneti po sliki, katero hrani stolni kapitel tržaški v zagredu cerkve sv. Justa. Čisti dohodek slike bi se dal porabiti v kak dobrodejen namen. Takó bi morda še najbolje počastili moža priprostega, čegar srce je bilo vsigdar pripravljeno potrebnim pomagati dušno in gmotno. Škof Ravnikar je vstanovil nekaj štipendij, posebno za ubožne istrijske dijake, zapustil je tudi precejšno svoto za nakupovanje knjig ubogim bogoslovcem tržaškim. Sedaj ni več v Trstu četrtoletnikov bogoslovja, in Bog zna, kedaj zopet pridejo, ker ima tržaška škofija v

vseh šterih letih semenišča samo enajst bogoslovcev, ter prideta letos le dva novomašnika v službo, torej ni misliti, da bi ovi bogoslovci napravili kako slovesnost za Ravnikarja. Ne ostaje torej družega, kakor da drugi narodnjaki tržaški kakšno slovesnost priredijo, ali vsaj poskrbé, da dobimo sliko škofa Ravnikarja, kakor imamo one od Prešerna, Vodnika, Slomška, Tomana itd.

Železnica iz Divače v Pulje bo 12. t. m., slovesno odprta za redno vožnjo. Danes 6. sept. se ima peljati po njej policijsko-tehnična komisija, in ta bo še le prav odločila, ako se bo 12. ali morebiti kasneje pričela redna vožnja. Dne 1. sept. so bili postavljeni železnični čuvaji in uradniki na postajah. Veseliti mora vsakega narodnjaka, da je vendar vsaj nekoliko spolnjen § 19. temeljnih postav avstrijskih, kajti na vsih postajah je pisano čisto ime postaje, n. pr. Divača, Herpélje, Kozira. Notri je pisano v treh jezikih: „Wartsaal, sala d' aspetto, čakališče.“ — Ausgang, uscita, izhod“ itd. (Obljubljani podlistek nam bo dobro došel. Vred.)

Domače novice.

V Ljubljani, 12. septembra.

(Konfisciran) je bil zadnji „Slovenec“ zaradi vvodnega članka „Osebná zveza“.

(Deželni zborom) je meseca avgusta potekla šestletna doba, za katero so bili izvoljeni dosedanji deželni poslanci in nove volitve trkajo na duri. Na Goriškem so po naznanilu „Soče“ županstva že dobila pozive, da naj pripravijo volilne imenike za volitev volilnih mož, ki se bode najbrže vršila že prve dni prihodnjega meseca. Tedaj rodoljubi po deželi pozor, da nas ne najdejo nepripravljenih! Pri teh volitvah bo šlo za to, ali ostane naš deželni zbor in odbor naroden, ali si nemčurska stranka v njem pridobi večino. Ker je borba med Staro- in Mladoslavenci potihnila, upamo, da se bomo o poslancih lahko dogovorili, in da se bodo volitve vršile mirno in brez posebnih navskrižnosti.

(Banka „Slovenija“.) Ker se je pogajanje s „Slavijo“ razdrlo, je odbor za likvidacijo, kakor čujemo, pozval dunajsko zavarovalnico „Donau“, naj pripomore, da se „Slovenija“ kakor hitro mogoče iznebi še obstoječih zavarovanj. Omenjeno zavarovalno društvo „Donau“, kterega zastop za Kranjsko je minuli mesec prevzel gospod Grasselli v Ljubljani, je bilo namreč že precej po občnem zboru dne 3. m. m. odboru predloge stavilo, kateri se pa takrat niso v poštev vzeli, ker se je odbor od „Slavije“ nadejal vse bolj ugodnih pogojev. Prihodnjič bomo o društvu „Donau“ obširneje spregovorili.

(Šole ljubljanske) srednje in ljudske se prično 16. t. m. Učenci se morajo oglašati 13. 14. in 15. t. m. pri dotičnih vodstvih.

(Izžrebanje) obligacij zemljišne odveze kranjske se bo vršilo 31. oktobra.

Razne reči.

— Cesarica je 5. t. m. prišla v Kerf in je obiskala mesto, 7. t. m. pa je došla v Atene, kjer si je ogledala grad in druge zanimivosti v mestu. Prenočila je na ladiji „Miramar“. 9. t. m. si je ogledala mestno okolico, popoldne pa je zopet odinila.

— Za god nadvojvodinje Marije Valerije so v Miramaru predvečer 7. t. m. razsvetlili tri pred gradom stoječe ladije in 7 manjših čolnov. Na grajskem vrtu in na neki ladijci so zažgali tudi umeten ogenj, učenci mornarske akademije pa so zapeli nekaj mičnih pesmic.

† Č. g. Anton Kumar, vstanovnik in ravnatelj zavoda zapuščenih otrok v Gorici je 1. t. m. umrl. Goričani so blagemu možu, ki je imel tako lep značaj, da je na svetu malo takih, velikansk spreved napravili. R. I. P.

† V. č. g. Štefan Doljak, župnik in dekan v Devinu, je 6. t. m. popoldne po 8-dnevni bolezní menda za legarjem umrl. Ranjki je bil izvrsten duhovnik in pri duhovščini in ljudstvu jako priljubljen. R. I. P.

— Spremembe v lavantinski škofiji. V stalni pokoj stopi č. g. Jožef Gospodarič, kn. šk. duh. svetovalec, župnik v š. Ilu in dekan v Skalski dolini. Č. g. Mih. Napotnik, kaplan v Vojniku, je sprejet v više bogoslovské šole v Frinteneum v Beču.

— Briskim vinorejcem naznanja g. prof. Povše, da bode po občnem zboru društva „Sloge“ dne 14. t. m. v goriški čitalnici posvetovanje briskih vinorejcev o tem, kako bi vina napravili za mednarodno vinsko razstavo, ki bode prih. leto v Gorici. — Naj se torej vdeleži tega shoda prav mnogo briskih vinorejcev.

— Brandstetterju je 6. t. m. preiskovalni sodnik Jordan izročil tožbo zaradi hudodelstva goljufije in nezveste polastitve tujega blaga. Ker je tožencev zagovornik, dr. Holzinger rekel, da se zoper tožbo ne bo pritožil, se bo obravnava pred porotniki najbrže vršila še v tem mesecu. Zaradi zadolžene krive se Brandstetter zdaj ne bo imel zagovarjati, ker je kresijska sodnija sklenila, da ga hoče zaradi tega pozneje prijeti.

Eksekutivne dražbe.

13. sept. 3. Jože Kobe-jevo iz Gorenje težke vode (1265 gl.) v Rudolfovem. — 3. M. Juvančič (1900 gl.) v Litiji. — 3. Tone Dolenc-ovo iz Slavine (2876 gl.) v Senožečah. — 2. Marko Nemanic-ovo iz Božjakovega (3531 gl.) v Metliki.

14. sept. 3. Fr. Glanin-ovo iz Ždinje vasi (945 gl.) v Rudolfovem. — 2. M. Mencinger-jevo iz Biteuj (6846 gl.) v Radoljci.

Štajarske (v tretje).

13. sept. Juri Draž v Kamci 7386 gl. in Jernej Robnik 1700 gl. v Gorici in 5095 gl. v Kotu.

15. sept. Filip Kočivnik v Jauneggu 800 gl. Franc Tronjko pri sodnji Konjiški iz Salficki v Brežicah 2750 gl.

16. sept. Anton Mubič pri sodnji v Radgoni;

11. in 25. sept. Ferdinand Prögelhof v Celji 4760 gl.

Telegrafične denarne cene 11. septembra.

Papirna renta 66.55 — Srebrna renta 69.80 — 1860letno državno posojilo 111.80 — Bankine akcije 859 — Kreditne akcije 147.60 — London 123. — — Srebro 102.40 — Ces. kr. cekini 5.87 — 20frankov 9.80.

Pri Henrik Ničman-u

na Starem trgu v Ljubljani (52-2)

dobivajo se vse knjige za slovenske in za slovensko-nemške ljudske šole.

Zahvala.

Za milo sočutje med boleznijo, kakor tudi za obilno spremstvo pri pogrebu našega nepozabljivega, 3. t. m. umrlega očeta

Lovrenc Komana,

izrekujemo vsim prijateljem in znancem, posebno pa še gg. pevcem, najtoplejšo zahvalo.

Žaluojača rodbina.

V Ljubljani 9. sept. 1876.